

gen weer voor
ool, zoo'n ver-
t verband wij-
en voor het
Bureau van
e Den Haag).
t onderwijs in
derwijs in het
an ze aan dat
az. wil men er

van haar no-
of classicaal
ard worden, is

enig stuk van
oren. Dat men
en brengt met
loewel uit zeer
is opgediept.
oeken doet, is
tst iemand bij
k nog waarde
aze onder de
vraag dade-
titelblad ble-
ken te zijn. En
trschijnlijk met
ster van kunst-
vaarde kunnen
iesche boeken-
enkele boeken
dat er maar
Zulke worden

n zulke oude
aanom gaan ze
n meester, om
ren nog waard
eschreven, zijn
ten bestaan.

dat een oude
phen, mij eens
met een krui-
n."

vond ik toen
an de Acta der
ls geprijsd voor
e zeker twintig

g, maar vooral
istorie, opmer-
er harte nemen.
J. W.

KING

Rome, dat Pau-
vertaald door
V. Boekh. W.

elen, moet men
nóg wel wat
lechts een alge-

nuttig en goed.
arvan de ken-
elf verrijken kan.
elf duidelijk ge-
standen, die het
te, schetsmatige
nis niet alleen
met enkele per-
t. Er staan zoo-
n register niet
der mooie illu-

ethode van den
de behandeling
fdstukken inge-
Rome, verras-
Rome, waar en
innen te Rome,
ukken, de brie-
felen te Rome, de
ffelijk overschot
achte indeeling,
ertel, "principe".
t men grijpt in
de behandeling
n krijgt een en-
de verhalen en
nan vastknoot,
is van het boek
en van een be-
van stofbehand-

zonder dat men
een opmerking
een vrije verta-
lier en daar zel
dan geen ver-
stus Jezus zijn.
le wereldbeheer-
achten der boos-
emel". Ik be-
dijk heeten mag.
het boek "vrij"
put: "een woeste
n: "als de dage-
ster in den tem-
ver geen "beest"

genoemd hebben, niet uit oorzaak van Overijsselsche af-
komst, maar met het oog op bijbelsch spraakgebruik.
Eenige slordigheid is niet te miskennen, noch in spel-
ling, noch in stijl. Hinderlijk wordt ze bij de poging, om
poëzie in het nederlandsch weer te geven. B.v. bl. 74,
134, 135, 155.

Met bijlidschap noteer ik twee volzinnen: „waar zal
men (zulke bezielende geesten) kunnen vinden, indien
niet in onze kerkbanken?"; en: „dat er in een naam wel
wat ligt".

Over de vertaling van een passage uit 1 Cor. 15 (bl.
213) zou wel wat te debatteren zijn.

K. S.

Dr. Jos. Keulers, Waar Jezus leefde. Een
reis door Egypte, Palestina en Syrië. 2de
druk. 5de duizendtal. — J. H. Romen &
Zonen, Roermond, z.j.

Evenals het voorgaande boek eigenlijk een nieuw-
testamenticus vraagt om degelijk beoordeeld te worden,
zoo eischt voor zulk doel dit werk een oud-testamen-
ticus, geassisteerd door een nieuw-testamenticus. Toch
waag ik enkele opmerkingen, die voor onze lezers naar
ik hoop, een indruk geven zullen omtrent dit werk.

De schrijver vertelt van zijn reis naar de volgorde van
het reisprogramma, gelijk het afgewikkeld is. Telkens voegt
hij opmerkingen toe aan de beschrijving van wat hij
ziet, opmerkingen, die dan terugvoeren tot het bijbelsch
verhaal, dat voor de — blijkbaar hoofdzakelijk onder
de roomsche kerkleden gezochte, en in doorsnee als niet
bizarde bijbelvast gerekende — lezers dikwijls vrij uit-
voerig wordt weergegeven. De schrijver is professor aan
het groot-seminarie te Roermond, en het lijkt me zoo,
dat we in dit boek heel ongezocht een goede typeering
krijgen van wat in de kringen van dezen auteur typee-
rend is inzake het gebruik van de taal voor wat men
noemt stichtelijke of half-stichtelijke overwegingen. Over
het algemeen is er een goede smaak: goede verzen, geen
vertalingen van poëzie, levendige voorstelling, en taal
van den dag. Schaduwschijns zijn er ook: uitdrukkingen,
die ons oneerbiedig dunken, of een gebedstoon (b.v. in
een vrij lange, directe aanspraak aan het „Kerstkindje")
waaraan wij ons vreemd voelen.

Recenseeren wordt gauw onrechtvaardig, als men
gaat vergelijken; maar men kan soms door
vergelijking eerlijk typeeren. Daarom merk ik even
op, dat ik me bij lezing van deze aanspraak aan het
„Kerstkindje" herinnerde een gebed gelezen te hebben
in „De Haagse Kerkbode", een gebed in Gethsémané,
geschreven door Dr. S. O. Los, en dan in Gethsémané
zelf geschreven. Deze twee uitingen typeeren beide schrij-
vers en hun geestelijke gemeenschap.

Bij den één een losse stijl, een blijven-staan bij het
kerstfeest en -kind, meditatie over wat dat kindje zoo
al voor gedachten opwekt. Bij den ander een door de
Schrift gevormde taal, huivering voor de plek, waar de
Christus geboden heeft, niet om de plek, maar om het
geestelijk geweld, en een plaatsen van het „hic et nunc"
op de baan der openbaringsgeschiedenis, een aanvaar-
ding van wat de Man van Smarten heel direct en dui-
delijk en bindend beloofd heeft en bevolen heeft te ge-
looven. Wie even doordenkt, ziet achter die twee ver-
loren bladzijden een heele kerk- en deels cultuurgeschie-
denis liggen, en haar resultaten bieden.

Het boek van Dr. Keulers is schitterend uitgegeven;
het papier is blijkbaar met zorg gekozen voor de talrijke,
zeer duidelijke, in den tekst opgenomen illustraties.

Een recensenten-„waarschuwing", die den lezer ver-
maant toch vooral te bedenken, dat de auteur roomsch
is, is hier volmaakt overbodig, want — en dat pleit voor
den auteur — men heeft dat zoo dadelijk zelf opgemerkt,
als men leest. B.v. in de roomsche vertaling van den
engelenzang („mensen van goeden wil", 183) of bij
het ontmoeten van roomsche heiligen, b.v. Veronica, en
spoerlike vertellingen, b.v. van den engel, die Habakuk
bij de haren pakt en naar Babylon brengt, de beschrij-
ving van den kruisweg, enz. Erkend mag worden, dat
de schrijver zijn lezers vrij dikwijls met de inderdaad
hoog noodige reserve de verschillende „overleverin-
gen" omtrent de „heilige plaatsen" laat vernemen. Dat
de Thabor de berg der verheerlijking geweest is, wordt
voor waar aangenomen. Maar omtrent den kruisweg is
er voorzichtigheid.

Merkwaardig is vooral dit boek voor wie den room-
schen geest eens wil „proeven". De mystiek: op den
kruisweg lag Jezus' bloed, hetzelfde, „dat wij elken
morgen in onze gouden kelken ten hemel heffen om
den Vader te verzoeken". Kijk op de openbaringsmomen-
ten: Jezus' verschijning aan de jongeren in Galilea (na
de opstanding) heet een „teedere attentie" (254),
diens verschijning aan Simon een „liefdevolle atten-
tie". Wij zien het heel anders, maar bekennen, dat er
bij de protestanten ook genoeg van die „attentie-pree-
ken" zijn. Gelijke bekentenis voegt ons, als wij de o.i.
(ingeoorloofde) vergeestelijking van het wonder van de
vischvangst lezen, en dan daarbij die sappige, echt-
roomsche, taal, die ik niet mag, evenmin als het andere
uiterste: „Komt onthijten" (na de vischvangst), — „zoo
zou Jezus hen ook opwachten, wanneer zij, moe gewor-
steld en moe gestreden, zouden komen aanslepen met
hun rijken buit van zielen" (257). Railleerend schijnt
mij de opmerking over de discipelen, die den „maan-
zieken" knaap niet konden genezen: „zij hadden hun
uiterste best gedaan en waren tenslotte zoo kwaad ge-
worden, dat in gewone omstandigheden een legioen duiv-
len op den loop zou gegaan zijn" (263). Eerlijk-niuf
vertelt de schrijver, dat een der gasten een deejunner op
den Thabor (waar hij de verheerlijking van Christus
onderstelt) begon met een overnemen van Petrus' woord:
„het is goed, hier te zijn". Zulk een toespraak heeft,
evenals die van Petrus zelf, noodig, wat de schrijver

*) Een enkel woord zegt soms alles. Een Gereformeerde
dame zei onlangs 'smorgens, toen na veel regendagen de
zon scheen, niet: „wat is de Heere toch goed", maar:
„wat is de Heere toch vrij". Men kan één maand een
krant lezen, om de stomme e o p te merken; moet
enkele maanden studeren, om die e te begrijpen, en er
geen dwaasheden over te zeggen, doch moet al zijn levens-
jaren gereformeerde lucht geademd hebben, om den heer-
lin zin (en dat adjectief: vrij) te kunnen „voelen".

noemt „vergoelijking". Een enkelen keer weet men niet,
of de auteur zoomaar zich plaatst op het standpunt van
het bijbelsch verhaal, dan wel resultaten van exegese
geven wil; b.v. als hij zegt, dat Samuel verscheen aan
Saul te Endor. Is dit: de bijbel „naverteld", of meening
van den schrijver, gelijk ook van mij? Ik weet het niet.

Kortom: een onderhoudend boek, frisch, leuk, niet
streng opgevat, en door en door roomsch, niet zoozeer
in den inhoud (hoewel ook daarin) als wel in den stijl,
den geur, het cachet. Wetenschappelijk werk heeft de
schrijver blijkbaar niet bedoeld; een enkele maal „ver-
telt" hij zelfs te vlot; b.v. als hij in de buurt van
Hebron de legendarische plekken vermeldt, waar Adam
geschapen, Adam en Eva na den val verborgen, de
dood van Abel bewoond zijn. De auteur spreekt zelf van
legenden, maar een enkelen keer zou men dat woord
wel gecursiveerd willen hebben.

K. S.

A. Schouten, Naar de Voleinding. Deel II.
N.V. De Graafschap — Aalten, 1930.

Zooals men uit onze aankondiging van het eerste deel
van dit werk weten kan, geeft Ds. A. Schouten hier
preeken over de Openbaring van Johannes. Deel I ver-
scheen naar aanleiding van het jubileum van den schrij-
ver; deel II is verschenen in verband met het door
Ds. Schouten verkregen emeritaat. De hartelijke aan-
beveling, die wij van het eerste deel konden geven,
behoudt ook voor dit tweede deel haar kracht. De
preeken zijn geschreven voor de kerk van Aalten. Dat
bepaalt haar karakter; zooals trouwens, mutatis mu-
tandis, van elke goede preek zal kunnen gezegd wor-
den. Dat over enkele bijzonderheden in de exegese
schrijver en recensent van meening verschillen, zal wel
bij elke recensie zich laten denken, en door den schrij-
ver niet anders kunnen zijn verwacht. Maar dit neemt
niets weg van de hartelijke waardeering, waarop deze
eenvoudig gestelde, klare en op de teekenen des tijds
met een altijd toch weer eerlijk-sobere uitwerking van
het apocalyptisch gegeven lottende preeken recht hebben.

K. S.



GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:
Boornbergum en Lochem-Barchem: J. Kapteijn, cand. te Almelo.
Rhoon (2e maal): H. H. v. Kapel te Kooten.
Strijen: F. Dresselhuys te Oldeboorn.

Aangenomen naar:
Harlingen: L. K. Wessels te Burum.

Bedankt voor:
Gerkesklooster-Stroobos: T. L. Kroes te Ruinerwold.

Intrede te:
Deventer: P. G. Kunst. Tekst: Jes. 14:32.
Haarlemmermeer O.Z.: P. v. Strien. Tekst: 2 Cor. 3:18.
Tuindorp-Oostzaan: Joh. Kwak. Tekst: Matth. 5:14-16.

Afscheid van:
Dronrijp: S. Wouters. Tekst: Matth. 28:20.
Gees: P. Mellea. Tekst: 2 Cor. 13:13.

Jubilea:
13 Mei: Prof. Dr. T. Hoekstra te Kampen, 25 jaar.

Ds J. Bakker. †
Te Ommen is op ruim 84-jarigen leeftijd Woensdag 29 April
plotseling overleden Ds J. Bakker, emeritus-predikant der
Geref. Kerk van Emmen.

Emeritaat.
Ds. D. K. Wielenga, aan wien door de Classis Amsterdam
met ingang van 1 Mei, op medisch attest, als predikant der
Geref. Kerk van Diemen, eervol emeritaat werd verleend, heeft
zich metterwoon gevestigd in Amsterdam, Zuider Amstel-
laan 160 III.

Grafsteen Ds G. J. Goede.
Te Apeldoorn heeft zich een comité gevormd met het doel
een steen te plaatsen op het graf van Ds G. J. Goede, in leven
predikant der Geref. Kerk aldaar.

Candidaten tot den H. Dienst.
De heer D. J. Coumen, cand. aan de Theologische School te
Kampen, is door de Classis Walcheren der Geref. Kerken praepar-
atoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar
verklaard. Hij is gaarne bereid de kerken te dienen en terstond
een eventueel beroep in overweging te nemen. Het adres van den
heer Coumen is Vlasmarkt K 158, Middelburg.

De Classis Bolsward der Geref. Kerken heeft praeparatoir
geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard,
den heer P. D. van Dijk, theol. cand. te Wons (Fr.), die gaarne
terstond een eventueel beroep in overweging zal nemen.

De heer H. Bouma te Haren (Gr.) is door de Classis
Groningen geëxamineerd op Art. 8 K.O. en beroepbaar ver-
klaard in de Geref. Kerken. De heer Bouma mag tot de vol-
gende classisvergadering alleen nog maar proponeeren binnen het
ressort van de Classis Groningen.

De heer A. J. van Dijk, cand. aan de Theol. School der
Geref. Kerken te Kampen, heeft als adres niet Burg. Hoffmann-
plein, maar: Wolphaartsbocht 435, Rotterdam.

Grenswijziging.
De Kerkeraad van de Geref. Kerken te Heerenveen heeft
besloten in beroep te gaan bij de Particuliere Synode van Fries-
land-Zuid inzake de grenswijziging te Nieuweschot e.a.

Herdenking.
Te Halfweg (N.-H.) zal Zondag 14 Juni a.s. door de Geref.
Kerk in een gewonen dienst herdacht worden hoe vóór 50 jaar
de ambten in deze Kerk werden ingesteld.

De Wetenschappelijk-Praktische vergadering van wege den
Gereformeerden Bond van Vereenigingen en Stichtingen van
Barmhartigheid in Nederland, zal worden gehouden, D.V., op
Donderdag 28 Mei te 1 ure in Kunsten en Wetenschappen te
Utrecht.

De heeren Dr. J. Hekman en Ds D. Sikkel zullen een referaat
houden over onderwerpen, die eenigszins samenhangen.

Als de tijd het toelaat zullen na de discussie over de referaten
nog een of meer vraagpunten worden ingeleid.

Het volledig agendum volgt zoo spoedig mogelijk.

De Commissie ad hoc:

T. FERWERDA, Amsterdam.
A. G. HONIG, Kampen.
J. RONDA, Wolfheze.

De Provinciale Diaconale Conferentie van de Geref.
meerde Kerken in Zuid-Holland, D.V. te houden op Woensdag
3 Juni 1931, te Scheveningen in de Prins Willemkerk, Hooge
Prins Willemstraat, zal het volgende agendum afwerken:

1. Opening der vergadering half 11.
2. Notulen der vorige Conferentie.
3. Mededeelingen.
4. Referaat van den heer Mr. J. W. Noteboom, over:
„Diaconie en Crisiswerkzaamheid". Opmerking: Dit referaat be-
doelt de bespreking in te leiden op nagenoeg gelijklopende vragen
ingediend door de Diaconieën te Alphen a. d. Rijn, Dordrecht
en Leiden.

5. Vraag door een lid van het Moderamen gesteld: In hoe-
verre mag het Kerkelijk medeleven van atonbehoevenden invloed
uitoefenen op de hulpverlening der Diaconie?

6. Vraag van de Diaconie te Oudshoorn: Licht het op den
weg van de diaconieën, pogingen aan te wenden tot verlaging
der verzorgingskosten in Sonnevand, 3e klas patienten?

7. Verkiezing nieuwe Comitéleden. Niet herkiezbaar zijn de
hrs Mr. J. W. Noteboom en J. T. A. Bos. Aanbevolen worden
de hrs I. v. d. Loo te Scheveningen en S. R. Beinema te
Dordrecht.

Paauze van 1-2 uur.

8. Rapport van de commissie in de vorige conferentie be-
noemd inzake het Provinciaal Gereformeerd Weeshuis te Mid-
dellarnis.

9. Rede door den Welverwaarden heer Ds G. O. Donner, te
Scheveningen. Onderwerp: „De invloed der Reformatie op de
armverzorging".

10. Bepaling plaats der volgende Conferentie. Het Mode-
ramen stelt voor: „Gouda".

11. Rondvraag.

12. Sluiting.

Gemeenschappelijke koffietafel wordt aangericht in de Gym-
nastieksaal van de Bethelschool.

Deelnemers 75 cent per persoon.

Voor den aanvang der Conferentie wordt opgave verzocht.

De vergaderingen worden gehouden in de Prins Willemkerk,
gelegen aan de Hooge Prins Willemstraat. Dit kerkgebouw is
van het station Holl. Spoor te bereiken met lijn 8 en 11. Uit-
stappen halte Duinstraat.

Dit jaar wordt geen bijdrage in de kosten der conferentie
gevraagd.

Het Comité:

J. H. DONNER, Rotterdam, Voorzitter,
H. P. NIJMAN, Rotterdam,
J. T. A. BOS, Dordrecht, Secretaris,

Rozenhof 16.

TH. H. VERHAVE, Den Haag.

H. C. DE JONG, Leiden.

Mr. J. W. NOTEBOOM, Scheveningen.

P. C. v. d. BRUGGE, Delft.

CHR. Geref. Kerk.

Tweetal te:

Dordrecht: W. Kremer te Kornhorn en H. Visser te
Leeuwarden.

Schiedam: J. W. van Ree te Barendrecht en P. Zwier te
Alphen a. d. Rijn.

Beroepen te:

Helder: K. G. van Smeden te Haarlem-Noord.

Bedankt voor:

Vlaardingen: J. W. v. Ree te Barendrecht.

Afscheid van:

Amsterdam-West: A. M. Berkhoff. Tekst: Hebr. 12:28.

GEREF. GEMEENTEN.

Dristal te:

Ierseke: M. Heijkoop te Utrecht, M. Hofman te Krabbendijke
en J. D. Barth te Borssele.

Tweetal te:

Aagtekerke: J. Fraanje te Barneveld en M. Hofman te Krab-
bendijke.

Middelhamis: J. Fraanje te Barneveld en W. C. Lamain te
Leiden.

Beroepen te:

Aagtekerke: M. Hofman te Krabbendijke.

Ierseke: M. Heijkoop te Utrecht.

Bedankt voor:

Gouda: W. C. Lamain te Leiden.

NEDERL. HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Assen (Evang.): L. M. J. S. Herfkens te Delfzijl.

Doesburg: W. H. Walvaart te Zevenhoven.

Ferwerd: D. J. Politiek te Kolham.

Haarlem (vac. L. D. Poot): W. J. v. Elden te Aalsmeer.

Linschoten: P. Kuilman te Doornspijk.

Papendrecht: G. A. Pott te Rotterdam-Kralingen.

Schelluinen: L. G. Bolkestein te 's-Gravenmoer.

Sellingen (toez.): G. J. v. d. Burgt te Giehoorn.

Zegveld: A. M. den Ouden te Elburg.

Aangenomen naar:

Eext (toez.): J. Broekema te Gerkesklooster.

Pijnacker: Th. G. Tonnon te Hoogmade.

Bedankt voor:

Amsterdam (2e maal; vac. Prof. Dr. A. H. de Hartog): J. J.

C. Karres te Apeldoorn.

Benschop: I. Kievit te Baarn.

Genemuiden: A. H. J. G. v. Voorthuizen te Lage Vuursche.

Maasbommel: A. v. Willigen te 's-Graveland-Capelle.

Nigtevecht (toez.): Th. G. Tonnon te Hoogmade.

Nieuw-Lekkerland (toez.): J. Lekkerkerker te Molenaarsgraaf.

Woubrugge: Th. G. Tonnon te Hoogmade.

Intrede te:

Bennikom: B. G. C. Steenbeek. Tekst: 1 Cor. 1:13.

Bergambacht: H. Ewold. Tekst: Psalm 51:14b en 15.

Groede-Nieuwvliet: J. W. v. Kooten. Tekst: Joh. 21:15-17.

Slochteren: K. G. Kwint. Tekst: Psalm 119:43.

Afscheid van:

Dalfsen: E. Groeneveld. Tekst: Ef. 3:20 en 21.

Elst: W. de Peer. Tekst: Joh. 1:43a.

Putten (G.): J. v. Amstel. Tekst: Deut. 30:19.

Overleden:

1 Mei: H. G. Th. Ravesteijn, predikant te Visvliet, 55 jaar.